

REFORMA TVA NU TREBUIE SĂ ÎNSEMNE FACTURI MAI MARI PENTRU OAMENI

Declarația Mișcării Civice „Construim Încredere” privind modificările TVA propuse pentru anul 2027

O reformă fiscală nu este doar despre cote și despre câți bani mai putem colecta la buget. **Este despre modelul de economie pe care vrem să îl construim, despre ce încurajăm să producă și să investească întreprinderile și despre cum distribuim echitabil povara fiscală între stat, economie și cetățeni.**

Am analizat modificările privind TVA propuse în proiectul politicii fiscale pentru anul 2027. Concluzia noastră este îngrijorătoare: **în prea multe cazuri, reforma înseamnă pur și simplu mai mult TVA.**

De la 8% la 12%.

De la 8% la 20%.

De la 0% la 20% pentru o parte din energia electrică consumată.

Iar TVA nu rămâne într-un tabel al Ministerului Finanțelor. **În final, ea ajunge în facturi, în prețuri și în bugetul fiecărei familii.**

Mai mult TVA la alimente

Proiectul introduce o nouă cotă de 12% și mută la aceasta o parte importantă a produselor agricole care astăzi beneficiază de cota de 8%.

Pentru produsele transferate de la 8% la 12%, suma TVA calculată crește cu **50%**.

Dar pentru o serie de produse schimbarea este și mai mare. Unele legume și alte produse care astăzi beneficiază de 8% nu se mai regăsesc în listele cotelor reduse și ar urma să ajungă la cota standard de 20%. Printre acestea sunt ardeii, vinetele, ciupercile, spanacul, dovleceii, țelina, sparanghelul, verdețurile și cartofii dulci.

Lista produselor de panificație și lactate care beneficiază de 8% este, de asemenea, restrânsă. Unele produse de panificație, laptele concentrat sau îndulcit, produsele lactate fermentate, iaurturile și anumite brânzeturi proaspete pot ajunge de la 8% la 20%. Zahărul din sfeclă de zahăr nu se mai regăsește nici el în lista cotelor reduse.

Dacă prețul fără TVA rămâne același, trecerea de la 8% la 20% poate însemna o creștere de aproximativ **11,1% a prețului final.**

Când majorezi TVA la alimente de consum curent, nu taxezi luxul. Taxezi consumul de fiecare zi.

Iar această taxă îi afectează proporțional mai mult tocmai pe cei cu venituri mici, pentru că aceștia cheltuie o parte mai mare din veniturile lor pentru hrană și necesități de bază.

Mai mult TVA pentru HoReCa și cazare

Pentru alimentația publică și serviciile de cazare, TVA crește de la 8% la 12%.

Poate părea o diferență de numai patru puncte procentuale. În realitate, **TVA calculată crește cu 50%**. Dacă prețul fără TVA rămâne neschimbat, efectul asupra prețului final este de aproximativ 3,7%.

Pentru un sector în care activează multe întreprinderi mici și mijlocii și care contribuie direct la dezvoltarea turismului, aceasta înseamnă o presiune suplimentară asupra prețurilor și competitivității.

100 kWh pentru toți. Dar familiile nu sunt toate la fel

În prezent, energia electrică livrată gospodăriilor beneficiază de TVA 0%, indiferent de consum.

Proiectul păstrează această facilitate numai pentru **primii 100 kWh pe lună**. Pentru ceea ce depășește plafonul se propune TVA de 20%.

Problema este simplitatea artificială a acestei reguli.

100 kWh sunt 100 kWh și pentru o persoană care locuiește singură, și pentru o familie cu trei copii.

O gospodărie care consumă 200 kWh ar plăti suplimentar numai din TVA aproximativ 71–79 de lei lunar, iar la 500 kWh impactul ajunge la aproximativ 285–316 lei, în funcție de furnizorul analizat.

Pragul poate fi depășit foarte ușor de gospodăriile care utilizează boilere, plite electrice, aparate de aer condiționat, pompe de căldură sau echipamente medicale. Un singur încălzitor de 2 kW utilizat două ore pe zi consumă aproximativ 120 kWh lunar.

O politică socială nu poate presupune că toate familiile au aceleași nevoi doar pentru că au același contor.

150 m³ de gaze — indiferent de câți oameni locuiesc în casă

Aceeași logică este aplicată gazelor naturale.

Cota de 8% ar fi păstrată pentru primii **150 m³ lunar**, iar consumul care depășește plafonul ar fi taxat cu 20%.

Conform calculelor din analiza proiectului, la un consum de 200 m³ impactul suplimentar exclusiv din TVA ar fi de aproximativ **116 lei pe lună**. La 300 m³ — aproximativ **349 de lei**, iar la 500 m³ — aproximativ **814 lei într-o singură lună**.

Dar plafonul nu ține cont de numărul persoanelor din gospodărie, suprafața și eficiența energetică a casei, existența copiilor sau persoanelor vârstnice și nici de faptul că aceeași familie poate folosi gazul pentru încălzire, apă caldă și prepararea hranei.

Mai mult, impactul se concentrează exact în lunile de iarnă.

O familie nu consumă mai mult gaz în ianuarie pentru că trăiește mai bine. Consumă mai mult pentru că este frig.

De aceea, un plafon rigid riscă să transforme o facilitate socială într-o facilitate care funcționează tocmai mai puțin atunci când oamenii au cea mai mare nevoie de ea.

Mai mult TVA la energie înseamnă și presiune asupra prețurilor din economie

Modificarea nu afectează doar gospodăriile.

Pentru gazele utilizate de întreprinderi, proiectul ar însemna, în principiu, trecerea de la 8% la **20% pentru întregul consum**.

Pentru întreprinderile care pot deduce integral TVA, aceasta nu este neapărat o cheltuială fiscală definitivă, dar înseamnă mai mulți bani blocați temporar și un necesar mai mare de capital circulant. Pentru întreprinderile neplătitoare de TVA sau cu drept limitat de deducere, diferența poate deveni un cost efectiv.

Iar printre sectoarele expuse sunt procesarea alimentelor, brutăriile, serele, HoReCa și micile unități de producție.

Dacă mărești costurile producătorului, nu trebuie să ne mirăm când o parte dintre aceste costuri ajunge din nou la consumator.

Taxăm mai mult și investițiile în reciclare?

Proiectul elimină facilitățile TVA pentru anumite utilaje și tehnică specializată utilizate la colectarea și reciclarea deșeurilor.

Pentru un utilaj de un milion de lei, operatorul ar trebui să finanțeze suplimentar **200.000 de lei TVA** până la recuperarea acesteia. Pentru o investiție de 5 milioane de lei, necesarul temporar suplimentar poate ajunge la **un milion de lei**.

Putem înțelege argumentul neutralității TVA în cazul anumitor tranzacții cu materie primă reciclabilă. Dar eliminarea facilității pentru investițiile în utilaje este mult mai greu de justificat într-o perioadă în care Republica Moldova trebuie să investească tocmai în colectare separată, reciclare și economie circulară.

Nu putem declara economia verde prioritate și, în același timp, să facem investițiile în reciclare mai greu de finanțat.

Și cumpărăturile mici online devin mai scumpe

Pentru coletele de până la 150 de euro comandate de persoanele fizice de pe platforme externe, proiectul propune TVA, de regulă 20%, plus o taxă fixă de gestionare de **12 lei pentru fiecare colet**.

Înțelegem necesitatea unei concurențe fiscale mai echitabile între comercianții locali și platformele externe.

Dar o taxă fixă lovește disproporționat comenzile mici. La o comandă de 50 de lei, TVA și taxa de gestionare pot însuma 22 de lei — adică un cost suplimentar de **44%**. La 100 de lei, costul suplimentar calculat este de 32%.

Mai mult, dacă o comandă este împărțită de platformă în mai multe colete, taxa poate fi aplicată repetat, fără ca destinatarul să controleze neapărat modul de expediere.

Reforma fiscală trebuie să dezvolte economia, nu doar să colecteze mai mult

Privite separat, fiecare dintre aceste modificări poate avea o explicație fiscală.

Privite împreună, însă, ele ridică o întrebare mult mai importantă: cine va plăti, în final, pentru această reformă?

Mai mult TVA la unele alimente.

Mai mult TVA la restaurante și cazare.

Mai mult TVA la electricitate peste 100 kWh.

Mai mult TVA la gaze peste 150 m³.

Mai multă presiune fiscală asupra întreprinderilor care consumă gaze.

Mai mult capital necesar pentru investiții în reciclare.

Mai multe taxe pentru cumpărăturile online.

Vedem destul de clar **de unde urmează să fie colectați bani în plus**.

Vedem mult mai puțin clar **cum aceste modificări vor face economia mai competitivă, vor stimula investițiile și vor crește veniturile oamenilor**.

De aceea, Mișcarea Civică „Construim Încredere” solicită revizuirea modificărilor privind TVA înainte de promovarea lor în Parlament și prezentarea unei evaluări transparente a impactului asupra gospodăriilor, întreprinderilor mici, agriculturii, industriei alimentare, HoReCa și sectoarelor cu consum intensiv de energie.

Considerăm necesară **recalibrarea pragurilor pentru gaze și energie electrică**, astfel încât protecția să țină cont de realitatea gospodăriilor, nu doar de contor; reanalizarea trecerii produselor alimentare de consum curent de la 8% la 20%; evaluarea distinctă a impactului asupra întreprinderilor mici și a producătorilor; precum și menținerea stimulentei care susțin investițiile necesare tranziției către economia circulară.

Republica Moldova are nevoie de venituri bugetare. Dar are nevoie și de familii care își pot plăti facturile, de întreprinderi care pot investi și de producători care pot rămâne competitivi.

O politică fiscală poate aduna mai mulți bani la buget într-un an. O reformă fiscală adevărată trebuie să construiască o economie mai puternică pentru următorii ani.

Nu este suficient să știm cât va încasa în plus statul. Oamenii au dreptul să știe cât îi va costa pe ei.